

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. vasario 24 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Birutės Janavičūtės (kolegijos pirmininkė), Donato Šemo ir Algirdo Taminsko (pranešėjas), teismo posėdyje kasacinio rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovo E. Š. kasacinį skundą dėl Panevėžio apygardos teismo, veikiančio Vilniaus apygardos teismo vardu, Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. kovo 31 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo E. Š. ieškinį atsakovei Lietuvos Respublikai, atstovaujamai Lietuvos Respublikos Seimo, trečiajam asmuo Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas, dėl garbės ir orumo gynimo bei neturtinės žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių civilinę atsakomybę už asmens garbės ir orumo pažeidimą, ir proceso teisės normų, reglamentuojančių įrodymų tyrimą ir vertinimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas kreipėsi į teismą, prašydamas pripažinti, kad viešojoje erdvėje paskleistas teiginys, jog „VSD duomenimis, 2008 m. MG siekiant įsigyti dalį „Alitos“ akcijų, atsirado poreikis turėti „savą žmogų“ Konkurencijos taryboje. Juo tapo dabartinis tarybos narys E. Š.“ (toliau – ir Ginčo teiginys), neatitinka tikrovės bei žemina ieškovo garbę ir orumą, prieisti jam 4000 Eur neturtinės žalos bei patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

3. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2018 m. kovo 15 d. (2019 m. balandžio 15 d. nutartimi paskelbimo data išaiškinta į 2019 m. kovo 15 d.) sprendimu ieškinį patenkino visiškai.
4. Teismas nustatė, kad:
 - 4.1. Ieškovas yra Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos narys, nuo 2017 m. rugpjūčio 23 d. paskirtas antrajai kadencijai.
 - 4.2. Lietuvos Respublikos Seimas 2017 m. spalio 19 d. pavedė savo struktūriniams padaliniai – Nacionaliniam saugumo ir gynybos komitetui (toliau – ir NSGK, komitetas) atlikti parlamentinį tyrimą dėl asmenų, verslo subjektų ir kitų interesų grupių galimo poveikio valstybės institucijoms priimtų sprendimų ir galimos neteisėtios įtakos politiniams procesams. Komitetui, be kita ko, buvo pavesta nustatyti, ar grėsmę valstybės interesams galintys keli asmenys, verslo subjektai per savo ryšius siekė paveikti valstybės institucijose priimančius sprendimus, daryti įtaką politiniams procesams ar atskiriems politikams.
 - 4.3. 2018 m. balandžio 20 d. pranešime žiniasklaidai NSGK nurodė, kad parlamentiniame tyrime aiškintasi: kokiems valstybės interesams buvo ar yra iškilusi grėsmė, kokių politinių procesus ar sprendimus stengiasi paveikti; tirta, kas yra tie asmenys, kurie kelia grėsmę valstybės interesams, kokius ryšius jie palaikė su sprendimų priėmėjais, kokia buvo tų ryšių trukmė ir pobūdis, kokiems politikams buvo daroma įtaka arba poveikis. Šiame pranešime NSGK taip pat paskelbė siekiantis, kad būtų atliktos slapto medžiagos išslaptinimo procedūros ir pateikta galutinė vieša išvados redakcija, kad informacija būtų prieinama visuomenei.
 - 4.4. 2018 m. gegužės 7 d. visuomenę per masinio informavimo priemones paskelbė dalis NSGK parlamentiniame tyrime naudotos medžiagos – Valstybės saugumo departamento 2018 m. kovo 9 d. raštas NSGK Nr. 19-286 (toliau – ir Raštas), kuriame kai kurių asmenų (tarp jų ir ieškovo) pavardės buvo užtašotos.
 - 4.5. 2018 m. gegužės 17 d. per visuomenės masinio informavimo priemones buvo viešai atskleista, kad Rašte, be kita ko, yra pasisakoma apie ieškovo.
 - 4.6. 2018 m. birželio 1 d. per visuomenės masinio informavimo priemones NSGK paviešino visą atliktą tyrimo medžiagą, kurios sudedamoji dalis yra ir minimas Valstybės saugumo departamento 2018 m. kovo 9 d. raštas Nr. 19-286.
 - 4.7. 2018 m. birželio 18 d. visuomenės informavimo priemonės pranešė, kad situacija buvo aptarta prezidentės D. G. ir premjero S. S. susitikime, po šio susitikimo premjeras informavo ketinantis kreiptis į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybą (toliau – ir STT) dėl ieškovo veiksmų patikrinimo pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymą, o gavęs išvadas, spresti, ar siūlyti prezidentei atleisti ieškovo iš pareigų.
 - 4.8. 2018 m. birželio 28 d. visuomenės informavimo priemonės viešai paskelbė, kad premjeras gavo STT vertinimą ir neturi pagrindo siūlyti atleisti ieškovo iš pareigų.
5. Teismas nusprendė, kad egzistuoja faktų visetas, kuris yra būtinas asmens orumui bei garbei apginti:
 - 5.1. Ginčo teiginio („VSD duomenimis, 2008 m. MG siekiant įsigyti dalį „Alitos“ akcijų, atsirado poreikis turėti „savą žmogų“ Konkurencijos taryboje. Juo tapo dabartinis tarybos narys E. Š.“) paskleidimo faktas yra akivaizdus, nes NSGK tyrimo medžiaga paties šio komiteto iniciatyva buvo paviešinta per paminitas visuomenės informavimo priemones.
 - 5.2. Ginčo teiginys yra apie ieškovo, nes jame yra tiesiogiai nurodyta ieškovo pavardė ir einamos pareigos.
 - 5.3. Ginčo teiginys yra tikrovės neatitinkanti žinia, bet ne nuomonė, nes jis pateiktas konstatuojamąja forma: šiuo teiginiu akivaizdžiai pristatoma patikima informacija (Valstybės saugumo departamento (toliau – ir VSD) institucijos „duomenys“) apie faktą, susijusį su ieškovu ir jo veikla, ji teigiama kaip objektyviai egzistuojanti – „E. Š. tapo Koncerno „žmogumi“ Konkurencijos taryboje“.
 - 5.4. Paskleistas žinios apie ieškovo neatitinkanti tikrovės, nes nėra ir nebuvo jokio pagrindo teigti, jog ieškovas yra susijęs su koncernu „MG Baltic“. Be to, nors koncernui „MG Baltic“ yra pareikšti įtarimai politinės korupcijos byloje, ieškovas nei šioje, nei bet kokiame kitoje su koncernu „MG Baltic“ siejamoje byloje nebuvo apklaustas; jokie įtarimai jam nebuvo pareikšti; ieškovo atžvilgiu niekada nebuvo pradėtas joks ikiteisminis tyrimas (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksu (toliau – ir CPK) 177, 178, 185 straipsniai).
 - 5.5. Akivaizdu, kad Ginčo teiginys žemina ieškovo garbę ir orumą, akivaizdžiai diskredituoja ieškovo, nes juo teigiama, kad ieškovas yra politinė korupcija įtariamo koncerno „savas žmogus“ Konkurencijos taryboje. Ginčo teiginio paskleidimo pasekmė – suformuota neigiamą nuomonę apie ieškovo, sukeltas nepasitikėjimas ieškovo, kaip Konkurencijos tarybos nario, bei pačios Konkurencijos tarybos, kaip institucijos, priimančios sprendimus; ieškovas jaučia savo bendradarbių nepasitikėjimą, nes neturi galimybių paneigti, jog jam „savo žmogus“ etiketė yra pritaikyta nepagrįstai; dėl turimos patirties ir kvalifikacijos ieškovas, pasibaigus jo, kaip Konkurencijos tarybos nario, antrajai kadencijai (trečioji pagal įstatymą negalima), galėtų pretenduoti į vadovaujamas pareigas kitose panašaus pobūdžio institucijose, kurios savo veikloje sprendžia konkurencijos klausimus, tačiau, esant neigiamai nuomonei apie ieškovo tiek tarp politikų, tiek ir visuomenėje, tokio teikimo (paskyrimo) galimybė yra jei ne eliminuojama visiškai, tai smarkiai sumažinama.
6. Teismas nurodė, kad byloje nėra ginčo, jog ieškovas priskirtinas viešojo asmens kategorijai, kurio pakantumas ir tolerancija skelbiami informacijai yra didesni, tačiau tai neeliminuoja duomenis skleidžiančio asmens pareigos veikti sąžiningai.
7. Teismas nusprendė, kad NSGK paviešino informaciją, kuri buvo adresuota tik jam pačiam, todėl nėra pagrindo konstatuoti sąžiningą jo elgesį ir veikimą visuomenės interesais (analogiškas išaiškinimas pateikiamas ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. rugsėjo 23 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-394-684/2016](#)). Ginčo teiginys taip pat negali būti pripažintas ir asmens kritika (ar agresyvia kritika) pagal Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 7 dalį, kad Ginčo teiginiu – „VSD duomenimis, 2008 m. MG siekiant įsigyti dalį „Alitos“ akcijų, atsirado poreikis turėti „savą žmogų“ Konkurencijos taryboje. Juo tapo dabartinis tarybos narys E. Š.“ – ieškovo garbė ir orumas buvo pažeidinti.
8. Teismas nurodė, kad konstatavus, jog ieškovo garbė ir orumas buvo pažeisti, konstatuoti atsakovės neteisėti veiksmai ([CK 6.246 straipsnis](#)), dėl kurių ieškovas patyrė žalą ([CK 6.247, 6.249](#) straipsniai). Atsakovės teiginiai, jog NSGK veikė vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo statutu, Lietuvos Respublikos Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymu ar Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymu, nepaneigia fakto, kad ji apie ieškovo neteisėtai paskleidė tikrovės neatitinkančias žinias ir tokiu būdu pažeidė Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintus fundamentalias žmogaus teises, šiuo atveju – teisę į garbę ir orumą. Nepaisant to, kad ieškovas liko eiti savo pareigas, po kilusio skandalo jis iki šiol jaučia bendradarbių nepasitikėjimą, juolab kad abejones ieškovo, kaip Konkurencijos tarybos nario, ir toliau reiškia politikai bei masinės informacijos priemonės. Taigi, žala ieškovo reputacijai yra ilgalaikė ir iš esmės neatitaisoma, ji padaryta neapgalvotais ir neteisėtais valstybės institucijos veiksmais.
9. Panevėžio apygardos teismo, veikiančio Vilniaus apygardos teismo vardu, Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, rašytinio proceso tvarka išnagrinėjusi atsakovės ir trečiojo asmens apeliacinius skundus, 2020 m. kovo 31 d. sprendimu panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. kovo 15 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą ieškinį atmesti.
10. Kolegija nurodė, kad NSGK komiteto išvada ir jos priedas – VSD Raštas buvo atsakovės oficialiai 2018 m. birželio 1 d. paskelbti Seimo interneto puslapyje e-seimas.lrs. Taigi, atsakovės turima informacija apie asmenį buvo paskelbta ne visuomenės informavimo priemonėje, kaip ši apibrėžiama Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 87 dalyje, tačiau Seimo struktūriniams padaliniai vykstant jam pavestas funkcijas (atliekant parlamentinį tyrimą) priimto akto (tyrimo išvados) priede – VSD Rašte, kuris buvo paskelbtas Seimo interneto puslapyje.
11. NSGK išvada kartu su parlamentinio tyrimo metu surinkta medžiaga yra oficialus parlamentinį tyrimą atlikusio subjekto dokumentas, kuriame, jam vykstant norminių teisės aktų nustatytais įgaliojimais, pateikiamas tyrimo metu nustatytų faktų vertinimas ir padarytos išvados.
12. Bylos duomenimis, nustatyta, jog VSD Raštą pateikė NSGK prašymu Kolegija nusprendė, kad VSD Rašte pateiktas informacijos vertinimas ir išvados negali būti patikrinami per tiesos kriterijų. VSD Rašte pateikta informacija savo teisine prigimtimi, ypač atsižvelgiant į formulę „VSD vertinimą“, yra artimesnė nuomonei (prielaidai, išvada) nei žiniai, nes VSD pateikė Ginčo teiginį vykdydamas savo funkcijas – rinkdamą informaciją ir jos turinio pagrindu darydamas išvadas (apibendrinimus). Ginčo teiginyje nurodyti duomenys, kai valstybės institucija – VSD, vykdydama savo funkcijas atlieka žvalgybos būdu gautos informacijos vertinimą ir jo pagrindu daro išvadas, neatitinka [CK 2.24 straipsnio](#) taikymo sąlygų ([CPK 185 straipsnis](#)). Kolegija, įvertinusi tai, kas nurodyta, nusprendė, kad asmens neturtinės teisės ir interesai šiuo atveju negali būti ginami [CK 2.24 straipsnio](#) pagrindu ir negali būti taikomi šiame straipsnyje nustatyti teisių gynimo būdai.
13. Vertindama ieškovo teiginys, kad NSGK neteisėtai paviešino VSD Rašte nurodytą Ginčo teiginį ir tokiu būdu padarė jam žalą, pažeisdamas jo garbę ir orumą, nes VSD Rašte pateikta informacija negalėjo būti atskleista visuomenei, Raštas buvo adresuotas šimtiniai komitetui, kolegija nurodė, kad NSGK yra Lietuvos Respublikos Seimo laikinųjų tyrimo komisijų padalinys, kurio veiklą apibrėžia Lietuvos Respublikos Seimo statuto 63 straipsnis 2017 m. spalio 19 d. Seimas nutarimu Nr. XIII-691 pavedė NSGK atlikti parlamentinį tyrimą dėl asmenų, verslo subjektų ir kitų interesų grupių galimo neteisėto poveikio valstybės institucijoms priimtų sprendimų ir galimos neteisėtios įtakos politiniams procesams. Komitetui Seimo statuto 49 straipsnio 1 dalies 5 punktas suteikia teisę teisės aktų nustatyta tvarka gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų reikiamas duomenis, dokumentus ir kitokią atliekant parlamentinę kontrolę reikalingą medžiagą. Byloje nustatyta, kad VSD pateikė Raštą, kuriame buvo nurodytas ginčo teiginys.
14. Seimo statuto 55 straipsnis nustato, kad Seimo komitetas sprendimą bei išvadą teikia Seimui raštu, o Seimas priima nutarimą dėl komiteto išvados (ne)pritrimo. 2018 m. gegužės 30 d. NSGK uždaro posėdžio metu vienbalsiai pritarė, kad parlamentinio tyrimo metu surinkta medžiaga, neturinti valstybės ar tarnybos paslapties, būtų paskelbta visuomenei Seimo interneto puslapyje e-seimas.lrs.lt, tai ir buvo padaryta 2018 m. birželio 1 d., o 2018 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. XIII-1228 Seimas pritarė NSGK išvadai Atsižvelgdam į tai, kad NSGK yra Seimo struktūrinis padalinys, sudarytas iš Seimo narių ir padedantis formuoti, vykdyti politiką jo veiklos srityje kolegija nusprendė, kad

Komiteto sprendimas pavišinti tyrimo medžiagą yra politinio pobūdžio, jo teistumo teismas negali vertinti ir dėl to pasisakyti. Politinio pobūdžio veikla nepatenka į valstybės atsakomybės už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų veiklos taikomo, srity. Šiuo atveju yra pagrindas konstatuoti, jog byloje negali būti nustatyti neteisėti NSGK veiksmai primant sprendimą pavišinti parlamentinio tyrimo medžiagą, kartu ir Ginčo teiginį [CK 6.246 straipsnis](#), [CPK 185 straipsnis](#)).

15. Kolegija atkreipė dėmesį į tai, kad pradinį Rašto tekstą su užtušiotomis teksto dalimis žiniasklaidoje paskelbė BNS agentūra, kuri, remdamasi įstatymais, neatskleidė priminio informacijos šaltinio. Taigi ne NSGK per visuomenės informavimo priemonės pavišino Ginčo teiginį ir tai buvo padaryta iki to (2018 m. gegužės 7 ir 17 d.), kai Komitetas, tik VSD išslaptinus Rašte pateiktą informaciją, šią informaciją paskelbė Seimo teisės aktų registre (2018 m. birželio 1 d.).
16. Be to, kolegija nurodė, kad Ginčo teiginyje pirmiausiai yra akcentuojamas ne pats ieškovas, o koncerno „MG Baltic“ poreikis turėti tam tikrų ryšių Konkurencijos taryboje Rašte nurodyto Ginčo teiginio antras sakiny, konkrečiai nurodantis ieškova, ir toliau esanti informacija, detalizuojanti, paaiškinanti visą Ginčo teiginį, nėra neatitinkantis tikrovės. Kolegijos vertinimu, ieškovo įvardijimas kaip „savo žmogus“ nėra konstatuojantis priklausomybę koncernui „MG Baltic“ ar kitokių ryšių su juo, nes vien minėto žodžių junginio rašymas tarp kabučių paprastai rodo nuomonę, kurios patikrinti negalima.
17. Atsižvelgdama į tai, kolegija nusprendė, kad faktinių ieškovo veiksmų, kurių pats ieškovas nepaneigė, nurodymas Rašte savaime negali būti žeminantis viešojo asmens garbę ir orumą, todėl nėra pagrindo pripažinti ieškovo patyrus neturintį žalą ([CK 6.249 straipsnis](#), [CPK 185 straipsnis](#)).
18. Be to, kad NSGK išvados ir jos priedų išvėšinimas visuomenei nepadarė realios žalos ieškovui rodo ir tai, jog jo reputacija buvo tikrinta įstatymų nustatyta tvarka ir nepriekeišingumas po žiniasklaidoje pasirodžiusių straipsnių su visu Rašto tekstu nepaneigė.
19. Kolegija taip pat vertino VSD teismui pateiktos įslaptintos medžiagos aktualumą ir nurodė, kad VSD 2019 m. vasario 21 d. teismui baigus bylą nagrinėti iš esmės ir atidėjus teismo sprendimo priėmimą ir paskelbimą, pirmosios instancijos teismui pateiktą įslaptintą duomenį, trečiojo asmens teigimą, patvirtinančias Ginčo teiginio pagrįstumą, todėl šie duomenys teismo buvo nepriminti. Ginčą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme, teismo nurodymu VSD taip pat pateiktą įslaptintą informaciją, nurodydamas pastarąją nesant įslaptintą, todėl kolegija neturėjo teismo pagrindo pasisakyti dėl VSD pateiktų duomenų pagrįstumo ir jų reikšmės ieškovo reikalavimų pagrįstumi ([CPK 177 straipsnio](#) 4 dalis, 185 straipsnis).

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

20. Kasaciniu skundu ieškovas prašo panaikinti Panevėžio apygardos teismo, veikiančio Vilniaus apygardos teismo vardu, Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. kovo 31 d. sprendimą ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. kovo 15 d. sprendimą, taip pat priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 20.1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė [CK 2.24](#) straipsnį (jo netaikė), nes ieškovas siekė apginti savo garbę ir orumą dėl Ginčo teiginio, kuris buvo suformuluotas VSD pažymoje (toliau – Pažyma), skirtoje šimtinai kitai valstybės institucijai – NSGK. Nei Pažymos parengimo metu, nei vėliau jokiam teisės aktui nebuvo nustatyta pareigos (ir net galimybės) šį tarybiniam naudojimui skirtą dokumentą oficialiai ar neoficialiai pavišinti. Be to, ieškovas ne tik nedalyvavo rengiant Pažymą, negalėjo su ja susipažinti, jos skūsti, bet iki Pažymos pavišinimo apskritai nebuvo informuotas apie tolo dokumento egzistavimą. Sprendimas pavišinti Pažymą kilo šimtinai NSGK iniciatyva, būtent NSGK toleravo pirmąjį Ginčo teiginio paskelbimą žiniasklaidoje, o vėliau ir pats patvirtino paskelbtą informaciją, Pažymą pavišindamas Seimo interneto puslapyje. Todėl NSGK turėtų prisiimti [CK 2.24](#) straipsnio 1 dalyje nustatytą pareigą įrodyti Ginčo teiginio pagrįstumą. Ieškovas, apibojus jo teisę remtis [CK 2.24 straipsniu](#), iš esmės neturi galimybių apginti savo garbę ir orumą, nes reikiant įskirti kitų pagrindu jam tektų pareigą įrodyti Ginčo teiginio neatitiktį tikrovei, tačiau to jis objektyviai negali padaryti, nes Ginčo teiginys grindžiamas VSD įslaptinta informacija.
 - 20.2. Ginčo teiginys nepagrįstai priskirtas nuomonės, o ne žinios kategorijai, nes jis yra pateiktas kaip tikras, nepramanytas faktas. Ginčo teiginiumi kaip objektyviai egzistuojantis dalykas konstatuojama, kad ieškovas tapo savu koncerno žmogumi Konkurencijos taryboje; nurodoma, kad šį faktą patvirtina VSD duomenys. Ginčo teiginyje nėra abejonės ar dvejonės, juo nekeliami klausimai. Formuliuojant „VSD duomenimis“ vartojamas Ginčo teiginys kaip tik rodo, kad teiginį, jog ieškovas tapo savu koncerno žmogumi Konkurencijos taryboje, patvirtina VSD turima informacija. Frazės „savas žmogus“ vartojimas tarp kabučių savaime nesudaro jokio pagrindo teigti, kad Ginčo teiginys yra nuomonė, o ne žinia. Ginčo teiginys yra pavartotas oficialiame VSD – žvalgybos institucijos – dokumente. Pagal Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymo 2 straipsnio 8 dalį, 4 straipsnio 3 dalies 4 ir 5 punktus žvalgybos informacija yra suprantama kaip duomenys, gauti vykdant žvalgybą ir kontrolinę žvalgybą, ši informacija turi būti neįskaičiuojama ir nešališka (objektyvumo principas), bet to, pateiktas taip, jog negalima būtų jos suvokti dviprasniškai ir kitaip (aiškumo principas). Pažymoje yra vartojami paskartojantys teiginiai „VSD vertinimu“ ir „VSD duomenimis“, kurie ieškovo įsitikinimu, yra kardinaliai skirtingi. „VSD vertinimu“ galėtų būti traktuojama kaip frazė, pristatanti VSD nuomonę. Tuo tarpu „VSD duomenimis“ jau rodo, kad VSD disponuoja medžiaga, pagrindžiančia atitinkamus VSD rašto teiginius, skaitant ir Ginčo teiginį. Be to, VSD pateikiama informacija visuomenėje ir žiniasklaidoje yra suvokiama kaip faktas.
 - 20.3. NSGK neturėjo teisės pavišinti Pažymą, skaitant ir joje esantį Ginčo teiginį. Nei Žvalgybos įstatyme, nei jokiam kitame teisės akte nenustatyta, kad valstybės institucijos, kurioms yra perduota žvalgybos informacija, turėtų diskreciją ją atskleisti visuomenei. Pažyma buvo skirta tik tarybiniam naudojimui (sprendimų priėmimui) ir jos nebuvo galima atskleisti žvalgybos įstatyme nenurodytiems subjektams, juo labiau viešai aptarinėti spaudoje. NSGK privalėjo užtikrinti, kad jam perduota informacija būtų naudojama tik tarybiniais tikslais (sprendimų priėmimui), tačiau ne tik kad neužtikrino perduotų duomenų saugumo, pats pavišino Pažymą Seimo interneto puslapyje, bet ir nesieė jokių veiksmų, kad nustatytų, kas (pvz., iš NSGK narių ar aptamaujamo personalo) yra atsakingas dėl Pažymos nutekinimo žiniasklaidai. Apeliacinės instancijos teismas apskritai nevertino NSGK neveikimo ir abejingumo dėl jam patiktos informacijos nutekinimo, o tai rodo, kad teismas netinkamai taikė [CK 6.271](#), [6.246](#) straipsnių nuostatas, įpareigojančias atlygti žalą, jeigu asmuo pažeidė bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai.
 - 20.4. [CK 6.271](#) straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad civilinės atsakomybės tikslu vartojamas terminas „valdžios institucija“ reikšia bet kokį viešosios teisės subjektą. Apeliacinės instancijos teismas, manipuliuodamas politinio sprendimo sąvoka, pripažino teisėtai valstybės institucijos veiksmus, kuriais buvo pažeistos žvalgybos įstatymo nuostatos (t. y. pripažino teisėtu „politinį sprendimą“ pažeisti žvalgybos įstatymą) bei bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai, tokiu būdu sudarydamas sąlygas valstybei išvengti atsakomybės už minėtus pažeidimus.
 - 20.5. Nors nagrinėjamoje byloje nekelio ginčo, kad ieškovas yra viešasis asmuo, tačiau valstybės institucija privalo užtikrinti savo veiklos teisėtumą, elgtis apdairiai ir numatyti priimanų sprendimų pasekmes, įvertindama tai, kad visuomenės valstybės institucijos skelbiamą oficialią informaciją įprastai supranta ne kaip kritiką, o kaip objektyvią tiesą. Tariamoms kritikos reikšmoms, apsinbojant asmenis kalinančios informacijos pavišinimu, negali būti vertinamas kaip primtinas ir teisėtas NSGK veikimo būdas. Be to, visuomenė ir žiniasklaida negali patikrinti NSGK bei VSD pareikšimų pagrįstumo, nes neturi galimybės naudotis tokiais pačiais informacijos rinkimo priemonėmis, būdais ir šaltiniais kaip NSGK ar VSD. Todėl dar ir dėl šios priežasties į viešumą pateiktus VSD teiginius jų paskelbimo metu yra savaime priimtini kaip nekvestionuoti, t. y. kaip faktas.
 - 20.6. NSGK nenustatė ieškovo neteisėtos veiklos, o tik koncerno siekį pasinaudoti ieškovo įtaka. Oficialų teisės aktą atitinkančios NSGK tyrimo išvados pavišinimas yra pakankamas, siekiant suapžindinti visuomenę su atlikto tyrimo rezultatais. Tuo tarpu perteklinis tyrimo metu naudotos tarybinės informacijos (Pažymos) traukimas į viešai skelbtųjų išvados priedų sąrašą ir viešas paskelbimas vertinami kaip piktnaudžiavimas teise skleisti informaciją, pažeidžiantis teisės normų nustatytus reikalavimus ir atitiktis siekiant populistinį tikslą. Manant, kad ieškovo veikla netinkama, turėjo būti keliamas jo atsakomybės klausimas, o ne aziotas masinės informacijos priemonės.
 - 20.7. Apeliacinės instancijos teismas neleistinai savo iniciatyva rinko įrodymus, nepagrįstai vienašališkai susipažino su įslaptinta informacija, taip pažeisdamas šalių lygiatėsiškumo ir teismo nešališkumo principus. Visų pirma, nagrinėjama byla nėra priskirtina prie bylų, kuriose teismas savo iniciatyva gali rinkti įrodymus. Antra, apeliacinės instancijos teismo nurodymu VSD pateiktą įslaptintą informaciją negalėjo būti įrodymu byloje. Trečia, ieškovi nebuvo suteikta galimybė susipažinti su apie jį surinktais duomenimis ir dėl jų pasisakyti. Nors apeliacinės instancijos teismas ir nurodė, kad įslaptinti duomenys nėra vertinami, tačiau su jais susipažinęs teismas susiformavo tam tikrą šankstinį nusistatymą.
 - 20.8. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai vertino byloje surinktus įrodymus. Ieškovas savo garbę ir orumą laiko pažeistais ne dėl to, kad buvo įvardyti jo „faktiniai veiksmai“, susiję su jo bendravimu ir susitikimais, o dėl konstatuojamojo teiginio, kurio jis pripažintas koncerno „savo žmogumi“ Konkurencijos taryboje. Teismas nevertino, ar susitikimai su koncerno atstovais ar besispecializuojančių konkurencijos srityje advokatų kontorų rekomendavimas gali būti vertinamas kaip tapimas savu žmogumi.
21. Atsiliepimu į kasacinį skundą atsakovė Lietuvos Respublika, atstovaujama Lietuvos Respublikos Seimo, prašo ieškovo kasacinį skundą atmesti, apeliacinės instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
 - 21.1. Nagrinėjamoje byloje ginčo informacija buvo pateikta valstybinių institucijų dokumentuose teisės aktų nustatyta tvarka, joms tiesiogiai vykdant įstatymo nustatytas funkcijas, o tai negali būti laikoma informacijos paskelbimo faktu [CK 2.24](#) straipsnio prasme. Be to, pirmosios ginčo informaciją paskelbė visuomenės informavimo priemonės, o ne valstybinės institucijos. Tuo atveju, kai tam tikri vertinimai, apibendrinimai ir kita informacija yra pateikiami ne tiesiogiai viešojoje erdvėje (spaudoje, televizijoje, radijo laidoje, socialiniuose tinkluose, spaudos konferencijose ir pan.), o yra valstybės institucijų rengiamose dokumentuose, nepriklausomai nuo jų pobūdžio, formos ir apimtys, ir kai tokie dokumentai pateikiami atitinkami kitoms institucijoms įstatymų nustatyta tvarka, negali būti konstatuojamas informacijos paskelbimo faktas [CK 2.24](#) straipsnio kontekste, kaip vienas iš keturių privalomų juridinių faktų, kurie yra būtini ginant garbę ir orumą (dalykinę reputaciją). Nagrinėjamoje byloje nėra nustatyta, kad valstybės institucijų atstovai paskelbė viešai ginčo informaciją, taip pat nėra nustatyta, kad jie būtų kokių nors būdu prisiėję prie to, kad visuomenės informavimo priemonės pavišintų ginčo informaciją. Gindamas garbę ir orumą [CK 2.24](#) straipsnio pagrindu, būtent ieškovas privalėjo įrodyti informacijos paskelbdimo faktą visuomenės informavimo priemonėse, kas tokia informacija visuomenės informavimo priemonėms perdavė, t. y. kas buvo informacijos šaltinis ir kieno veiksmais vyko informacijos pavišinimo faktas visuomenės informavimo priemonėse, tačiau to nepadarė.
 - 21.2. Informacijos rengimas ir tokios informacijos pateikimas atitinkamame dokumente negali būti prilyginamas informacijos paskelbdimo juridiniam faktui [CK 2.24](#) straipsnio prasme. Nagrinėjamoje byloje didžioji dalis publikacijų, kuriose buvo paskelbta ginčo informacija, šaltiniu ir informacijos autoriu nurodyta naujienų agentūra BNS, kuri neatskleidžia savo informacijos šaltinio. Ieškovas be jokio faktinio pagrindo teigia, kad NSGK „pavišino“, taip pat „sudarė galimybes pavišinti“ ginčo informaciją. Teisės aktų informacinė sistema negali būti laikoma visuomenės informavimo priemone. Taigi akivaizdu, kad ieškovas neįrodė, jog atsakovės institucijos pirmosios paskelbė tokia informaciją.
 - 21.3. Šiuo atveju nenustatius informacijos paskelbdimo juridinio fakto nėra aktualus ir žinios nuo nuomonės atskyrimo klausimas. Vis dėlto sąvoka „savas žmogus“ yra ne konstatuojamojo (angl. *statement of facts*), o vertinamojo (angl. *value judgement*) pobūdžio teiginys, todėl objektyviai tokios informacijos turinio negalima patikrinti [CPK](#) nustatytomis įrodinėjimo priemonėmis, nes nėra aiškus ir apibrėžtas „savumo“ turinys ir tai yra subjektyvus vertinimo išraiška. Bet kurio atveju ši apie ieškova išdestyta nuomonė yra pagrįsta VSD kruopščiai atlikto tyrimo nustatytais faktais, kurių ieškovas byloje neginėjo.
 - 21.4. Taip pat iš ginčo informacijos turinio matyti, kad ji susideda iš dviejų sakinių, t. y.: 1) „VSD duomenimis, 2008 m. MG siekiant įsigyti dalį „Altios“ akcijų, atsirado poreikis turėti „savą žmogų“ Konkurencijos taryboje“ ir 2) „juo tapo dabartinis tarybos narys E. S.“. Akivaizdu, kad pirmasis ginčo informacijos sakiny yra šimtinai apie juridinį asmenį – UAB koncerną „MG Baltic“, o ne apie ieškova, todėl objektyviai ieškovo garbės ir orumo negali žeminti informacija apie tai, kad, koncernui siekiant įsigyti dalį „Altios“ akcijų, atsirado poreikis turėti „savą žmogų“ Konkurencijos taryboje, nes šiame teiginyje esanti informacija yra susijusi tik su UAB koncerno „MG Baltic“ poreikiais ir siekais, o ne su ieškovu.
 - 21.5. Informacijos, gautos vykdant žvalgybą, apie galimą korupcinio pobūdžio nusikaltamos veikos požymių turinčias veiklas išslaptinimas ir panaudojimas atliekant parlamentinį tyrimą yra teisėtas, pateisinamas ir proporcingas, atitinka viešąjį interesą ir neriboja asmens teisių labiau, negu yra būtina reikšmingiems viešiesiems tikslams pasiekti. Nesant nustatytų neteisėtų veiksmų (neteisėto valstybės institucijų veikimo ar neveikimo), nėra pagrindo taikyti civilinę atsakomybę, įtvirtintą [CK 6.271](#) straipsnyje.
 - 21.6. Lietuvos valstybėje, atstovaujama Seimo, neturi pareigos prisiimti atsakomybės dėl viešosios informacijos rengėjų ir sklaidėjų veiksmų. NSGK nėra ginčo informacijos autorius, nes NSGK išvadoje ginčo teiginio iš viso nėra ir NSGK savo veiksmams neprisiėję prie ginčo informacijos paskelbimo visuomenės informavimo priemonėse, todėl Lietuvos valstybėje, atstovaujama Seimo, negali turėti ir neturėjo pareigos atsakyti pagal pareiktą ieškini.
 - 21.7. Nėra jokio faktinio pagrindo ieškovi teigti, kad apeliacinės instancijos teismas savo iniciatyva rinko įrodymus byloje. Trečiasis asmuo atsakovės pusėje VSD dar 2019 m. vasario 21 d. raštu Nr. 19-2735 Vilniaus miesto apylinkės teismui, nagrinėjusiam civilinę bylą pirmosios instancijos teisme, pateikė įslaptintą medžiagą (35 priedai), be to, trečiasis asmuo VSD apeliacinio skundo 2.1 punkte „Dėl įslaptintos informacijos vertinimo“ pateikė argumentus dėl įslaptintos informacijos reikšmės, nustatant VSD pateiktą vertinimo faktinį pagrindą. Apeliacinės instancijos teismas 2020 m. vasario 17 d. nutarimu nurodė VSD pateikti pirmosios instancijos teismui teiktus duomenis bei pranešti, ar nurodyti dokumentai nustatyta tvarka yra išslaptinti. Taip pat pasiūlė ieškovi pateikti rašytinius paaiškinimus ir ieškovas savo ruožtu vienu 2019 m. vasario 26 d. rašytinių paaiškinimų punktu prašė teismo atsakyti pridėti prie bylos VSD pateiktus įrodymus ir byloje jų nevertinti. Proceso šalies teisė susipažinti su byloje esančiais įrodymais nėra absoliuti, todėl ieškovo argumentai dėl apeliacinės instancijos teismo pažeistų proceso teisės normų yra nepagrįsti.
22. Atsiliepimu į kasacinį skundą trečiasis asmuo VSD prašo ieškovo kasacinį skundą atmesti, apeliacinės instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
 - 22.1. Apeliacinės instancijos teismas sprendime pagrįstai konstatavo, kad VSD 2019 m. kovo 9 d. pažymoje pateiktą informaciją yra nustatytų faktų, duomenų ir įvykių vertinimai.
 - 22.2. Remiantis Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 87 dalimi, informavimo priemonei nepriklausomas oficialus, techninis ir tarybinis dokumentas, vertiniamas popieriai. Šioje byloje VSD darbuotojai nedavė spaudai jokių interviu, neatskleidė informacijos visuomenės informavimo priemonėms ir niekaip neprisiėję prie tokio paskelbdimo, o 2018 m. kovo 9 d. pažymą pateikė galiojančių įstatymų nustatyta tvarka kitai valstybės institucijai, t. y. Lietuvos Respublikos Seimo struktūriniam padalinii – NSGK, vykdančiam parlamentinį tyrimą, t. y. teisėtą tikslu. Taigi ginčo informacija buvo pateikta valstybės institucijų dokumentuose, joms tiesiogiai vykdant įstatymo nustatytas funkcijas, o tai negali būti laikoma informacijos paskelbdimo faktu [CK 2.24](#) straipsnio prasme.
 - 22.3. Ieškovo dėstomi teiginiai apie jam kilusią neturintį žalą yra deklaratyvus pobūdžio. VSD kyla pagrįstų abejonių ir nėra aišku, kokiais kriterijais remdamasis ieškovas apskaičiavo ir įvertino jam kilusią neturintį žalą būtent patikslintame ieškinyje nurodyta suma.
 - 22.4. Apeliacinės instancijos teismas nevertino VSD pateiktų įslaptintų dokumentų, o vien jų pateiktas teismui negali būti vertinamas kaip galintis daryti poveikį sprendimo turiniui ir kaip aplinkybė, kad teismas rinko įrodymus savo iniciatyva. Be kita ko, ir pats apeliacinės instancijos teismas sprendime pažymėjo, kad byloje esančių įrodymų pakanka ieškino pagrįstumui įvertinti. Be to, ieškovas nuolat aktyviai dalyvavo nagrinėjant bylą, teikė paaiškinimus ir dėl VSD teiktas įslaptintos informacijos, todėl nėra pagrindo teigti, kad jis nebuvo tinkamai išklaustas.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

23. Seimo statute įtvirtinta, kad Seimo komitetai yra atsakingi ir atskaitingi Seimui (Seimo statuto 49 straipsnio 2 dalis). Seimo pavedimu komitetai atlieka ir parlamentinį tyrimą. Tuomet komitetai veikia pagal Seimo laikinųjų kontrolės arba tyrimo komisijų veiklos taisyklės ir turi tokius pat įgaliojimus (Seimo statuto 49 straipsnio 3 dalis). Laikiniosios kontrolės arba tyrimo komisijos sudaromos kontroliuoti, kaip vykdomi Seimo sprendimai, surinkti ir Seimui pateikti informacija bei švadas, reikalingas kiliausi problemai nagrinėti ir sprendimui priimti, taip pat kitais šiaame statute nustatytais atvejais (Seimo statuto 72 straipsnio 1 dalis). Klausimas, kurios komisijos rengė, atliko parlamentinį tyrimą arba komisijos nagrinėjant jį buvo pagrindinis, šis komisijas rengia švadas. Komiteto švada yra išsamus svarstymo komitete aprašymas. Joje nurodoma, kokie svarstymo metu buvo gauti pasiūlymai, patarimai, kokie ekspertai dalyvavo, kokias patarimas projekte siūlo daryti komitetas arba kokias švadas dėl svarstyto klausimo komitetas padarė (Seimo statuto 57 straipsnio 1, 2 dalys). Komitetai, veikdami kaip laikinosios kontrolės arba tyrimo komisijos, jų darbo metu surinktu duomenį, susijusių su valstybės paslaptimis, neskelbia (Seimo statuto 75 straipsnio 1, 2 dalys).
24. Lietuvos Respublikos Seimo 2017 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. XIII-691 „Dėl pavedimo Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui atlikti parlamentinį tyrimą dėl asmenų, verslo subjektų ir kitų interesų grupių galimo neteisėto poveikio valstybės institucijoms priimančių sprendimus ir Seimo neteisėto įtakos politiniams procesams“ su pakeitimais (toliau – Seimo nutarimas Nr. XIII-691) NSGK laikinosios tyrimo komisijos teisėmis buvo pavesta atlikti parlamentinį tyrimą dėl asmenų, verslo subjektų ir kitų interesų grupių galimo neteisėto poveikio valstybės institucijoms priimančių sprendimus ir galimai neteisėtos įtakos valstybės politikams ir politiniams procesams, šį tyrimą pavedti atlikti ir švada Seimui pateikti iki 2018 m. gegužės 1 d. NSGK, atlikdama parlamentinį tyrimą, rinko duomenis iš įvairių šaltinių, institucijų, taip pat ir iš VSD bei STT, jų pateiktos informacijos pagrindu atitinkamas švadas. Atlikęs parlamentinį tyrimą NSGK parengė tyrimo švada, šiai buvo pritarė šio komiteto uždarame 2018 m. gegužės 30 d. posėdyje. 2018 m. birželio 5 d. Seime buvo viešai pristatyta NSGK tyrimo švada ir Seimas 2018 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. XIII-1228 pritarė NSGK atlikto parlamentinio tyrimo švada.
25. Pažymėtina, kad minima NSGK švada į Seimo informacinę svetainę įkelta 2018 m. birželio 1 d. su visais savo priedais. Vienas jos priedų yra VSD 2018 m. kovo 9 d. pažyma Nr. 19-286, kurioje ir yra šioje byloje ginčijami teiginiai apie ieškova.
26. Byloje nustatyta, kad VSD, vykdydamas 2018 m. vasario 28 d. NSGK paklausimą, pagal paklausime suformuluotus klausimus parengė 2018 m. kovo 9 d. pažymą Nr. 19-286 „Dėl informacijos pateikimo“, išimtinai adresuodamas ją NSGK, įstatymo nustatytiems tikslams įgyvendinti. Tai reiškia, kad pažyma buvo skirta tik tamybiniam naudojimui (sprendimų priėmimui) ir jos nebuvo galima atskleisti Žvalgybos įstatyme nenustatytiems subjektams.
27. Žvalgybos įstatymo (redakcija, galiojusi nuo 2018 m. sausio 1 d. iki 2018 m. liepos 1 d.) 9 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtinta žvalgybos institucijų pareiga teikti Lietuvos Respublikos nacionalinį saugumą užtikrinančioms valstybės institucijoms žvalgybos informaciją, reikalingą jų funkcijoms atlikti. Žvalgybos informacija teikiama oficialiu dokumentu (Žvalgybos įstatymo 18 straipsnio 1 dalis). Žvalgybos įstatymo 18 straipsnio 2, 3 dalyse įtvirtinti žvalgybos informacijos gavėjai – institucijos, kurioms teikiama žvalgybos informacija, t. y. įstatyme nustatytais atvejais Lietuvos nacionalinį saugumą užtikrinančios institucijos, teisėsaugos institucijos, žvalgybos institucijų kontrole vykdančios institucijos ir kt.
28. Žvalgybos įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad žvalgybos institucijų veiklos metu surinkta žvalgybos informacija turi būti tvarkoma taip, kad nebūtų neteisėtai ar nepagrįstai atskleisti žvalgybos informacijos šaltiniai, pažeistos su žvalgybos institucijomis bendradarbiaujančių asmenų teisės ar teisė jų interesai. Žvalgybos institucijos žvalgybos informaciją naudoja tik joms pavestoms užduotims įgyvendinti ir tik tiems tikslams, kuriems ji buvo renkama (Žvalgybos įstatymo 17 straipsnio 1 dalis). Žvalgybos įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad asmenys, neteisėtai atskleidę žvalgybos informaciją ar panaudoję šią informaciją kitiems tikslams, negu nurodo šis įstatymas, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.
29. Pagal Valtysbės ir tarnybos paslapčių įstatymo 3 straipsnį, informacija turi būti įslaptinama ir išslaptinama vadovaujantis teisėtumu, pagrįstumu ir savalaikiškumo principais (1 dalis) ir visais įslaptintos informacijos administravimo etapais turi būti užtikrinta reikiama informacijos apsauga visą jos įslaptinimo terminą (5 dalis).
30. Valtysbės ir tarnybos paslapčių įstatymo 10 straipsnyje nustatyta, kad įslaptinta informacija išslaptinama, kai: 1) pasibaigia šio įstatymo 8 straipsnyje nustatytas įslaptinimo terminas; 2) išnyksta įslaptinimo tikslingumas, nors nustatytas įslaptinimo terminas dar nepasibaigęs. Tokiu atveju informacija išslaptinama tik įslaptintą informaciją parengusio paslapčių subjekto vadovo ar jo įgalioto asmens sprendimu.
31. Pažymėtina, jog 2018 m. balandžio 20 d. pranešime žiniasklaidai NSGK nurodė siekiantis, kad būtų atliktos slaptos medžiagos išslaptinimo procedūros ir pateikta galutinė vieša švados redakcija, kad informacija taptų prieinama visuomenei. NSGK švadoje nurodoma kad Komitetas susidūrė su tamybiniams tikslams gautos informacijos paviešinimo problema, tuo pagrindu buvo daromas spaudimas Komiteto nariams. Iš to darytina švada, kad NSGK turėjo tikslą paviešinti tamybiniams tikslams gautą informaciją.
32. Byloje nustatyta, kad VSD 2018 m. gegužės 9 d. raštu Nr. 18-3279 pateikė NSGK departamente parengtą ir išslaptintų dokumentų išrašus, taip pat ir VSD 2018 m. kovo 9 d. raštą. Taigi informacija, kuri buvo įslaptinta ir pateikta NSGK tik tamybiniam naudojimui, tapo vieša (Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 78 dalis). Tačiau informacijos viešumas nereikia, kad ji gali būti naudojama ne pagal įstatymą ir paskirti.
33. Nagrinėjamu atveju ginčas kilo dėl to, kad 2018 m. gegužės 7 d. visuomenę per masinio informavimo priemones pasiekė dalis NSGK parlamentiniame tyrime naudotos medžiagos – VSD 2018 m. kovo 9 d. raštas NSGK Nr. 19-286 (toliau – ir Raštas), kuriame kai kurių asmenų (tarp jų ir ieškovo) pavardės buvo užšluotos, o 2018 m. gegužės 17 d. per visuomenės masinio informavimo priemones buvo viešai atskleista, kad Rašte, be kita ko, yra pasisakoma apie ieškova.
34. Teisėjų kolegija, įvertinusi bylą nagrinėjusių teismų bylos faktines aplinkybes, konstatuoja, kad duomenys apie ieškova buvo pateikti ne NSGK švadoje, o VSD pažymoje. VSD pažyma buvo adresuota NSGK tamybiniam naudojimui, t. y. joje buvo pateikta įslaptinta informacija. Byloje nėra kelamas klausimas, ar ji buvo pagrįstai išslaptinta, tačiau, net ir atlikus šį veiksmą, joje paskelbti duomenys nebuvo viešai prieinami, t. y. jie ir toliau buvo adresuoti NSGK, tačiau su jais galėjo susipažinti patenčias ratas asmenų, pavyzdžiui, visi Seimo nariai, balsavę depiriamui NSGK pateikti švada. Nepaisant to, viešai VSD pažymos duomenys per žiniasklaidos priemones buvo paskelbti 2018 m. gegužės 17 d., nors NSGK uždarame posėdyje bendru sutarimu nutarė paskelbti visuomenei parlamentinio tyrimo metu surinktą medžiagą, kuri nesudaro valstybės ar tarnybos paslapčių, tik 2018 m. gegužės 30 d. Šių nustatytų faktinių aplinkybių pagrindu darytina švada, kad VSD pažymoje pateikti duomenys buvo nutekinti visuomenės informavimo priemonėmis be teisėto pagrindo, t. y. iki NSGK sprendimo juos išviešinti priėmimo. Teisėjų kolegija atmeta kaip teisiskai nepagrįstus atsakovės argumentus, kad šiuo atveju nėra nustatyta, kas konkrečiai nutekino šią informaciją, todėl negali būti konstatuojamas informacijos paskleidimo faktas, nes būtent NSGK buvo atsakingas už parlamentinio tyrimo metu gautos informacijos saugojimą ir tinkamą naudojimą, ja, todėl pažeidus šią pareigą turi būti sprendžiamas ir valstybės atsakomybės klausimas už ginčo informacijos paskleidimą, jei ši informacija galimai pažeidė ieškovo teises ir teisėtus interesus (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. gruodžio 12 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. e3K-7-471-403/2018](#)).
35. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2019 m. rugpjūčio 22 d. nutartįje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-254-1075/2019](#), sprendžiamas dėl galimybės ginčyti savivaldybės audito ataskaitą [CK 2.24](#) straipsnio pagrindu, nurodė, kad valstybės ar savivaldybės institucijos atliekamas vertinimas, padaromos išvados yra nulemti teisės aktais tai institucijai suteiktos kompetencijos ir jai realizuoti nustatytos tvarkos (taisyklių), todėl paprastai valstybės ir savivaldybių aktai ginčijami specialia įstatymuose nustatyta tvarka taikant atitinkamą tokių aktų teisėtumo patikrinimo testą, o ne [CK 2.24](#) straipsnio pagrindu, tačiau nagrinėjamu atveju teisėjų kolegija, vertindama atsakovės argumentus, kad NSGK švada ir jos priedai, t. y. ir ginčijama VSD pažyma, buvo paviešinti teisės aktų informacinėje sistemoje, kuri neapima visuomenės informavimo priemonių, atkreipia dėmesį į tai, kad įstatymas nenustato pareigos išviešinti tyrimo metu surinktą medžiagą, t. y. nurodyti informacijos, kurios pagrindu NSGK darė tam tikras išvadas, šaltinius, todėl NSGK priėmus sprendimą išviešinti parlamentinio tyrimo metu surinktus duomenis, turi būti užtikrintas šių duomenų patikimumas. Vadinais, VSD pažymoje pateiktus duomenis apie ieškova, o NSGK priėmus sprendimą išviešinti ne tik savo švada, kurioje nėra duomenų apie ieškova, bet ir VSD pažymą, NSGK prisiėmė atsakomybę už šiuo duomenų patikimumą.
36. Atitinkamai teisėjų kolegija pripažįsta teisiskai nepagrįstą apeliacinės instancijos teismo švada, kad NSGK sprendimas paviešinti tyrimo metu surinktą medžiagą yra politinio pobūdžio, kurio teisėtumo teismas negali vertinti, nes politinio pobūdžio veikla nepatenka į valstybės atsakomybės už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų veiklos, taikymo sritį. Teisėjų kolegija pažymi, kad nors politinė veikla ir politiniuose debatuose paskleista informacija turi patenkti pakankamą įvertinimo ribas, tačiau šiuo atveju buvo išviešinta ne tik NSGK švada, kaip atlikto parlamentinio tyrimo rezultatas, bet ir kitų institucijų pateikti duomenys, kurių išviešinimo aplinkybės gali būti vertinamos atsižvelgiant į teisės į savarakiškos laisvės apsaugos taikymo ribas.

Dėl CK 2.24 straipsnio taikymo

37. Konstitucijos 21 straipsnyje įtvirtinta, kad žmogaus orumą gina įstatymas. Įstatymas ir teismas saugo, kad niekas nepatirtų savavališko ar neteisėto kėsinimosi į jo asmeninį ir šeiminių gyvenimą, kėsinimosi į jo garbę ir orumą (Konstitucijos 22 straipsnis). [CK 2.24](#) straipsnyje nustatyta, kad asmuo turi teisę reikalauti teismo tvarka panaikinti paskelbtus duomenis, žeminančius jo garbę ir orumą ir neatitinkančius tikrovės, taip pat atlygti tokių duomenų paskleidimą jam padarytą turinį ir neturtinę žalą; preziumuojama, kad paskelbti duomenys neatitinka tikrovės, kol juos paskleidęs asmuo neprodo priešingai.
38. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencijoje išaiškinta, kad teisė į garbę ir orumą suprantama kaip asmens teisė reikalauti, jog viešoji nuomonė apie jį būtų formuojama žinių, atitinkančių tikruosius jo poelgius, pagrindu ir moralinis vertinimas atitiktų tai, kaip jis tikrovėje vykdo įstatymų, bendražmogės moralės normų reikalavimus (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. sausio 27 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-1-219/2015](#)), todėl asmeniui, kuris įgyvendindamas savo teisę skelsti informaciją pažeidžia teisės normų nustatytus reikalavimus ir kito asmens teises ir teisėtus interesus, taikoma teisinė atsakomybė (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 10 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-141-690/2016](#) 21 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
39. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktikoje pripažįstama, kad garbė ir orumas pagal [CK 2.24](#) straipsnį ginami nustačius tokių faktų visetą: pirma, žinių paskleidimo faktą, antra, faktą, kad žinios yra apie ieškova, trečia, faktą, jog paskelbtos žinios neatitinka tikrovės, ir, ketvirta, faktą, kad žinios žemina asmens garbę ir orumą (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 15 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-127-403/2018](#) 29 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
40. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad ginčijami duomenys apie ieškova, buvę VSD pažymoje, skirtose NSGK parlamentiniam tyrimui atlikti, buvo paskelbti viešai, t. y.: 1) viešo informavimo priemonėmis nutekinus VSD pažymoje buvusią informaciją; 2) į teisės aktų informacinę sistemą įkėlus NSGK švada su priedais, t. y. ir VSD pažyma, visuomenė buvo supažindinta ne tik su NSGK darbo rezultatu – parlamentinio tyrimo švada, bet ir visais kitais duomenimis, kurie nėra NSGK darbo rezultatas, o tik informacijos šaltinis, kurį atskleidėdama NSGK prisiėmė atsakomybę ir už jo turinį.
41. Teisėjų kolegija pripažįsta teisiskai nepagrįstais atsakovės argumentus, kad šiuo atveju ne atsakovė, o visuomenės informavimo priemonė paskleidė ginčo teiginį, nes, sprendžiant iš paskelbtų duomenų pirminio šaltinio (duomenų autorius), šiuo atveju VSD, ir asmens, kuriame šie duomenys buvo adresuoti, šiuo atveju NSGK, pobūdžio, ginčo duomenų gavimo, saugojimo ir naudojimo apribojimų, atsakovės pasyvus elgesio, esant nepagrįstai paviešintiems duomenims, darytina švada, kad visuomenės informavimo priemonė buvo tik duomenų paskleidimo priemonė, bet ne jų paskleidėja, todėl ieškovas pagrįstai reikė reikalingą atsakovei Lietuvos Respublikai, kuri šiuo atveju neužtikrino tinkamos ginčo duomenų apsaugos.
42. Byloje nėra ginčo, kad VSD pažymoje, kuri buvo išslaptinta ir NSGK sprendimu išviešinta, yra skelbiami duomenys apie ieškova.
43. Vertinant, ar paskelbti duomenys neatitinka tikrovės, turi būti nustatyta, kokio pobūdžio duomenys buvo paskelbti apie ieškova, nes pagal kasacinio teismo išaiškinimus nuomonės paskleidimo atvejai nepatenka į [CK 2.24](#) straipsnio reguliavimo dalyką, todėl nuomonės paskleidimu pažeistos asmens teisės negali būti teismo ginamos [CK 2.24](#) straipsnio pagrindu ir ši teisės norma joms ginti teisme netaikytina (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 20 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-247-701/2020 44 punktą).
44. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad tai, ar konkrečiame teiginyje yra paskelbta žinia, ar išsakyta nuomonė, turi būti sprendžiama vadovaujantis tuo, kad žinia yra informacija apie faktus ir jų duomenis. Faktas – tai tikras, neapmaningas įvykis, dalykas, reiškinys; duomenys – faktai turinys atskleidžianti informacija; žinia – informacija apie faktus ir jų duomenis, t. y. reiškinis, dalykas, savybės, veiksmas, įvykis, grindžiamas tiesa, kurią galima užtikrinti patikrinimo bei įrodymo priemonėmis. Žinia yra laikomas teiginys, kuriuo kas nors tvirtina, konstatuoja, pasakoma ar pateikiama kaip objektyviai egzistuojantis dalykas. O nuomonė – tai asmens subjektyvus faktų ir tikslumo vertinimas. Žiniai taikomas tiesos kriterijus, jos egzistavimas gali būti patikrinamas įrodymais ir objektyviai nustatomas. Nuomonė turi turėti pakankamą faktinį pagrindą, tačiau ji yra subjektyvi, todėl jai netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai, nuomonės teisingumas nėra įrodinėjamas (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 10 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-141-690/2016](#) 25 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką; 2016 m. rugpjūčio 23 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-394-684/2016](#) 39 punktą).
45. Nagrinėjamoje byloje kilo ginčas dėl VSD pažymoje esančių duomenų apie ieškova vertinimo. Ieškovas teigia, kad VSD paskleidė apie jį tikrovės neatitinkančią žinią, o atsakovė teigia, kad VSD pateikė vertinimą, nuomonę, turinčią pakankamą faktinį pagrindą, bet ne konstatuojamojo pobūdžio teiginis apie ieškova.
46. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į byloje nustatytas aplinkybes, nusprendžia, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai vertino VSD pažymoje esančius duomenis apie ieškova kaip žinią, nes: 1) priešingai nei teigia atsakovė, tai yra vienas teiginys, o ne keli atskiri tarpusavyje susiję, todėl VSD, pažymoje teigdamas, o NSGK, priimdamas sprendimą išviešinti šį teiginį (nors informacija jau prieš tai buvo nutekinta visuomenės informavimo priemonėmis), konstatavo, kad „2008 m. MG siekiant įsigyti dalį „Alitos“ akcijų, atsirado poreikis turėti „savą žmogų“ Konkurencijos tarnyboje. Juo tapo dabartinis tarnybos narys E. Š.“. Taigi VSD įvardijo konkrečias laiką, vietą, subjektus, jų veiksmus ir tikslus apibrėžiančias aplinkybes: 2008 m., Konkurencijos tarnyba, „Alitos“ pardavimo sandoris, MG, kuris siekė įsigyti „Alita“, ir ieškovas, kuris tuo metu dirbo Konkurencijos tarnyboje. Visos šios aplinkybės objektyviai egzistavo, tačiau taip, kaip jas pateikė VSD ir išviešino NSGK, sukuria iliuziją apie realiai egzistuojančius šių aplinkybių priežastinius ryšius; 2) duomenų pateikimo forma ir tokių junginių kaip „VSD duomenimis“, „atsirado poreikis turėti“, „juo tapo“ vartojimas suponuoja švada, kad šie duomenys pateikti ne kaip juos pateikė asmens vertinimas, o kaip objektyvus realiai egzistuojantis faktas; 3) duomenis pateikęs subjektas yra svarbus elementas vertinant pateiktos informacijos pobūdį, nes tais atvejais, kai duomenis pateikia, nutekina, paviešina valstybės institucija, visuomenė, atsižvelgdama į pateiktos informacijos turinį ir aplinkybes, yra linkusi juos vertinti kaip negyvatintą tiesą.
47. Nustatęs, kad apie ieškova buvo paskelbta žinia, teismas turi įvertinti, ar ši žinia neatitiko tikrovės. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad [CK 2.24](#) straipsnio 1 dalyje įtvirtinta paskelbtų duomenų neatitikties tikrovei prezumpcija. Kadangi įrodyti, kad duomenys neatitinka tikrovės, paprastai būna sunku ar net neįmanoma, tai asmuo, apie kurį duomenys yra paskelbti, negali būti pareigotas įrodyti jų neatitikties tikrovei, nes tai būtų neproporcingas jo galimybių ginti savo garbę ir orumą ribojimas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. lapkričio 13 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2012).
48. Nagrinėjamoje byloje atsakovė neįrodinėjo, kad apie ieškova paskleista žinia atitinka tikrovę. Be kita ko, atsiliepiame į kasacinį skundą atsakovė nurodė, kad VSD pažymoje apie ieškova išdėstyta nuomonė yra pagrįsta VSD kruopščiai atlikto tyrimo nustatytais faktais, kurių ieškovas byloje negyvatintą.
49. Byloje nekyla klausimas, ar VSD pagrįstai rinko duomenis apie ieškova. EŽTT praktikoje taip pat pažymėta, kad apie valstybės tarnautojus gali būti renkama informacija tam, kad būtų galima įsitikinti jų atitiktį reikalavimams vykdyti atitinkamus pareigas (žr. EŽTT 1986 m. rugpjūčio 28 d. sprendimą byloje *Kosiek prieš Vokietiją*, peitijos Nr. 9704/82). Tačiau nagrinėjamu atveju apie ieškova paskleidus ginčytą žinią, atsakovė, Lietuvos Respublika (šiuo atveju premjero pavedimu STT), patvirtino, kad ieškovas yra tinkamas toliau eiti pareigas. Vadinais, atsakovė, paskleidusi žinią apie ieškova ir sukėlus abejonių visų pirma valstybės vadovams, ar ieškovas atitinka eiramoms pareigoms keliamus reikalavimus, vėliau patį patvirtino, kad paskleista žinia neatitinka tikrovės.
50. Paskutinė salyga, reikalinga [CK 2.24](#) straipsniui taikyti, yra viešai paskelbtos žinios apie ieškova vertinimas kaip žeminančios jo garbę ir orumą.

51. Teisėjų kolegija pažymi, kad vertinant, ar paskleista žinia pažeidžia asmens garbę ir orumą, turi būti siekiama išaiškinti tinkamą pusiausvyrą tarp teisės į saviraiškos laisvę bei teisės gauti informaciją ir asmens, apie kurį paskleidžiama informacija, teisę apsaugos.
52. Konstitucijos 25 straipsnyje įtvirtinta asmens teisė laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus, tačiau ši teisė nėra absoliuti. Laisvę reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogus sveikatą, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai (Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalis), t. y. asmuo, kuris naudojasi teise skleisti informaciją, privalo laikytis įstatymų nustatytų apribojimų, nepiktinaudžiant informacijos laisvę, įgyvendindamas šią teisę, neturi varžyti kitų asmenų teisę. Pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio tesinio regulavimo, kurio įstatymais įtvirtintų informacijos laisvę įgyvendinimo garšaiškus būtų sudaromos prielaidos pažeisti kitas konstitucines vertybes, jų pusiausvyrą (Konstitucinio Teismo 1995 m. balandžio 20 d., 1996 m. gruodžio 19 d., 2002 m. spalio 23 d., 2004 m. sausio 26 d. nutartimi). Konstitucinė informacijos laisvės samprata neapima konstitucines vertybes iš esmės paneigiančius taromus laisvės atlikti Konstitucijos 25 straipsnio 4 dalyje nurodytus nusikaltimus veiksmus – skleisti tokias mintis, pažūras ir t. t., kuriomis yra kurstoma tautinė, rasinė, religinė ar socialinė neapykanta, prievarta bei diskriminacija, asmenys yra šmeižiami arba kitaip yra dezinformuojama visuomenė ar atskiri jos nariai (Konstitucinio Teismo 2005 m. liepos 8 d. nutartimis).
53. EŽTT, aiškindamas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 10 straipsnio, įtvirtinančio teisę į saviraškos laisvę, apimančią tiek asmens teisę skleisti informaciją, tiek visuomenės teisę ją gauti, turinį, yra nurodęs, kad teisė skleisti informaciją ir idėjas apima ne tik teisę skleisti neutralią informaciją ir idėjas, kurios yra palankios ir neįžeidžiančios, bet ir informaciją, kuri yra šokiruojanti, erzanti ar trikdanči visuomenę ar jos dalį. Toks šios teisės normos turinio aiškinimas yra pluralizmo, tolerancijos, abipusio pakantumo ir placių pažiūrų, be kurių neįmanoma demokratinė visuomenė, formavimosi prielaida. Kaip ir dauguma konvencijos įtvirtintų garšaiškus, saviraškos laisvė nėra absoliuti, ją besinaudojantys asmenys (tik žurnalistas, tiek kiti asmenys) privalo elgtis sąžiningai, „informacijos adresato“ atžvilgiu, siekti pateikti tikslą ir patikimą informaciją, laikytis etikos normų (žr. 1998 m. rugpjūčio 25 d. sprendimo byloje *Hertel prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 25181/94, par. 46, 2005 m. vasario 15 d. sprendimo byloje *Steel ir Morris prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 68416/01, par. 87; 2008 m. liepos 29 d. sprendimo byloje *Flux prieš Moldaviją* (Nr. 6), peticijos Nr. 22824/04, par. 26 ir kt.). Iš EŽTT plesojamos jurisprudencijos matyti, kad demokratiniėje visuomenėje teisios kritikos ribos, netgi diskutuojant svarbius bendrojo intereso klausimais, priklauso nuo poreikio gerbti kitų asmenų reputaciją ir teises, vengiant įžeidžiančių formuluočių (žr., pvz., 2000 m. birželio 27 d. sprendimą byloje *Constantinescu prieš Rumuniją*, peticijos Nr. 28871/95).
54. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad teisės skleisti informaciją apribojimus lemia jos santykis su kitomis teisėmis vertybėmis – asmens garbe ir orumu, privatumu, gera reputacija. Įstatymuose, reglamentuojančiuose santykius, atsirandančius dėl teisės skleisti informaciją, yra įtvirtintos ir šios teisės įgyvendinimo prielaidos – kiekvienas, kuris naudojasi informacijos teise, privalo laikytis įstatymų nustatytų apribojimų, nepiktinaudžiant informacijos laisvę. Pagrįsta ir objektyvi kritika yra ginama, jeigu yra reikiama tinkamai – neįžeidžiant asmens, nesiekiant jo žeminti ar kenkinti, o turint pozityvių tikslų – norint išryškinti asmens ar jo veiklos trūkumus ir siekiant juos pašalinti. Kai asmuo, įgyvendindamas savo teisę skleisti informaciją, pažeidžia teises norint nustatyti reikalavimus ir kito asmens teises ir teisėtus interesus, jam taikoma teisėnė atsakomybė (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. lapkričio 15 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-481/2012 ir joje nurodytą kasacinio teismo praktiką).
55. Nagrinėjamoje byloje ieškova teigia, kad, ginčo teiginiu viešai paskleidus apie jį tikrovės neatitinkančią žinią, buvo pakenkta jo reputacijai. Reputacija yra vienas iš asmens privataus gyvenimo elementų, ginamų Konvencijos 8 straipsniu. Siekiant nustatyti dviejų besiribujančių Konvencijos straipsnių – 8 ir 10 – tinkamą pusiausvyrą, turi būti nustatyta, ar paskleista žinia taip įtirtai pakenkė asmens reputacijai, kad pažeidė jo orumą ir taip sutrikdė asmens mėgavimąsi jo privačiu gyvenimu (žr., pvz., EŽTT 2009 m. balandžio 28 d. sprendimą byloje *Karako prieš Vengriją*, peticijos Nr. 39311/05). EŽTT, analizuodamas klausimą dėl teisės į saviraškos laisvę ir asmens reputacijos gerbimą tesingos pusiausvyros nustatymą, yra nurodęs svarbiausius (susisteminčius) kriterijus: 1) viešos diskusijos prisdėjimas prie bendrojo intereso klausimo; 2) asmens (subjekto), apie kurį diskutuojama, pobūdis (žinomumas ar pan.); 3) šio asmens (subjekto) ankstesnės elgesys; 4) skelbiamos informacijos gavimo būdas ir tikrumas; 5) publikacijos turinys, forma ir padariniai; 6) taikomos sankcijos griežtumas (žr., pvz., EŽTT 2012 m. vasario 7 d. sprendimą byloje *Axel Springer AG prieš Vokietiją*, peticijos Nr. 39954/08).
56. Vertinant, ar paskleista informacija prisidėjo prie bendro intereso klausimo, t. y. saviraškos laisvės ribojimui taikant „būtinumo demokratinėje visuomenėje“ kriterijų, turi būti nustatyta, ar asmens laisvės apribojimas atitiktų „primityvią socialinę poreikį“. Valstybės, sprendžiamos, ar yra toks poreikis, turi tam tikras vertinimo laisvės ribas, tačiau negali pažeisti Konvencijos 10 straipsnyje užtikrintų saviraškos laisvės standartų ir principų bei remtis tinkamu svarbių faktinių aplinkybių vertinimu (žr., pvz., EŽTT 1998 m. rugpjūčio 25 d. sprendimą *Hertel prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 25181/94; 2005 m. gegužės 15 d. sprendimą *Steel ir Morris prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 68416/01; 2007 m. lapkričio 20 d. sprendimą *Flux prieš Moldaviją*, peticijos Nr. 28702/03).
57. Nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ginčo teiginys, jog ieškovas yra politinė korupcija įtariamo koncerno „savas žmogus“ Konkurencijos taryboje, akivaizdžiai diskredituoja ieškovą ir žemina jo garbę ir orumą. Teisėjų kolegija sutinka su tokia teismo išvada ir atmeta kaip nepagrįstus atsakovės argumentus, kad šis teiginys yra iš esmės ne ieškova, o apie koncerną „MG Baltic“. Taip pat teisėjų kolegija nesutinka su atsakovės vertinimu, kad šios informacijos atskleidimas atitiko viešąjį interesą visuomenė turi informuotai apie galimą korupcinio pobūdžio nusikaltamus veikas.
58. Teisėjų kolegija pažymi, kad visuomenė turi interesą būti informuota, šis jos teisė yra ginama Konvencijos 10 straipsniu, tačiau visuomenė turi pasiekti teisinga informacija, t. y. arba tikrovę atitinkanti žinia, arba pakankamai pagrįsta nuomonė. Priešingos informacijos teikimas neatitinka viešojo intereso, nes taip visuomenė tik klaidinama, pavyzdžiui, kaip šiuo atveju, keliant nepasitikitį valstybėje, jos institucijomis ir jose veikiančiais asmenimis, kurių veiklos tikslas yra ginti ir saugoti visuomenę bendrai ir kiekvieną jos narį atskirai.
59. Nagrinėjamoje byloje nekilo ginčo dėl to, kad ieškovas yra viešasis asmuo, kuriam taikomos didesnės pakantumo kritikai ribos, t. y. visuomenė turi didesnę interesą žinoti apie joje veikiančius asmenis, galinčius daryti įtaką visuomenės gyvenimui. Tačiau kritika, kuri gali būti ir perdėta, negali pažeisti kritikuojamo asmens teisę ir teisėtų interesus. Nagrinėjamą atvejų ieškova teigia, kad paviešinęs tikrovės neatitinkančią ginčo žinią buvo padaryta žala jo reputacijai.
60. Pažymėtina, kad ieškovas yra Konkurencijos tarybos narys. Konkurencijos taryba yra savarankiška valstybės įstaiga, atskaitinga Lietuvos Respublikos Seimui, vykdanči valstybinę konkurencijos politiką ir prižiūrinti, kaip laikomasi šio įstatymo. Konkurencijos taryba, atlikdama jam nustatytas funkcijas, sprendimus priima savarankiškai ir nepriklausomai nuo politinės ir kitos išorinės įtakos, nesiekdama ir neprimdama nurodymų iš valstybės institucijų ar bet kokio kito viešojo ar privataus subjekto, susilaikydama nuo bet kokių veiksmų, kurie yra nesuderinami su Konkurencijos tarybos funkcijų atlikimu ir įgaliojimų vykdymu (Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 17 straipsnio 1 dalis). Taigi, ginčo teigimu paviešinant informaciją, kad ieškovas yra koncerno „savas žmogus“, suponuojama išvada, kad 1) ieškovas, kaip Konkurencijos tarybos narys, yra galimai priklausomas nuo išorinės įtakos; 2) Lietuvos Respublikos Seimas neprižiuri tinkamai jam atskaitingoms institucijoms. Tačiau nagrinėjamoje byloje nenustatyta, kad Seimas būtų atsakęs kokių nors veiksmų, siekdamas iširti, pažeidžiant ar kaip kitaip paveikti galimai netinkamą Konkurencijos tarybos ir jos nario veiklą, priešingai, paviešinęs ginčo teiginys, ieškovi buvo leista toliau eiti pareigas. Todėl toks atsakovės elgesys, kai apie asmenį yra paskleidžiama tikrovės neatitinkanti žinia, pažeidžianti jo reputaciją, peržengia saviraškos laisvės ribas.
61. Byloje nenustatyta, kad ieškovas ir anksčiau būtų sukėlęs įtarimų dėl savo vykdomos veiklos ar veiksmų, nesuderinamų su Konkurencijos tarybos funkcijomis. Tuo atveju, jei atsakovė turėjo duomenų, pagrindžiančių paviešintos informacijos tikrumą, tai nėra aišku, kodėl šių duomenų pagrindu nebuvo atliktami jokie kiti veiksmas, galintys užtikrinti atliekamų valstybės funkcijų skaidrumą.
62. Kitas veiksnys, svarbus nustatant saviraškos laisvės ir asmens reputacijos gerbimo teisingą pusiausvyrą, yra paviešinės informacijos gavimo būdas ir tikrumas. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad paviešinta informacija buvo renkama atliekant Nvalgybos įstatyme nustatytus veiksmus, pateiktia NSGK, neaišku, kokias būdas nuteiktina, vėliau išplatinta ir NSGK sprendimu išvesinta. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad nors visuomenės teisė būti informuota svarbiai jai klausimais nepažeidžia nei šios informacijos turinio, nei gavimo, pateikimo būdų, tais atvejais, kai viešinama informacija gali pažeisti asmens garbę ir orumą, pakenkti jo reputacijai, informacija skleidžiama asmuo turi ne tik teisę informuoti, bet ir pareigą pasirinkti tinkamą informavimo būdą, kad būtų išaiškinta teisinga pusiausvyrą tarp galimai susikertančių interesų. Nagrinėjamą atvejų viešojoje erdvėje buvo tiesiog paskleista žinia, kurios atsakovė nepagrindė, o ieškovas neturėjo galimybių paneigti, nes neturėjo išsamių duomenų, nuo remiantis buvo suformuota tokia žinia. Teisėjų kolegija pažymi, kad valstybė turėtų vengti tokio pobūdžio veikimo.
63. Vertindama paviešintos informacijos turinį, formą ir padarinius, teisėjų kolegija pakartotinai pažymi, kad ginčo teiginio formuluočių atitinka žinios, o ne nuomonės kategoriją, todėl jai taikomas tiesios teisios kriterijus, kurio šiuo atveju atsakovė nesugebėjo pagrįsti. Žinia buvo paviešinata pagarsinant NSGK informacijos šaltinį, tačiau tokia forma, kad sukėlė rimtus padarinius ieškovo reputacijai.
64. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kas nustatyta, nusprendžia, kad šiuo atveju yra pagrindas taikyti [CK 2.24 straipsnį](#), nes buvo pažeista teisinga saviraškos laisvės ir visuomenės teisės gauti informaciją bei pagarbos asmens garbei ir orumui bei reputacijai pusiausvyrą.
65. [CK 2.24 straipsnio](#) 1 dalyje yra išskiriami trys asmens garbės ir orumo teisių gynimo būdai – asmuo turi teisę reikalauti: 1) pripažinti paskleistus duomenis neatitinkančiais tikrovės ir žeminančiais garbę bei orumą; 2) teismo tvarka paneigti tikrovės neatitinkančias ir žeminančias asmens garbę ir orumą duomenis; 3) atlygti tokiu duomenų paskleidimu padarytą turinę ir neturinę žalą. Kiekvienas iš šių gynimo būdų yra savarankiškas, todėl, siekiant ginti pažeistą asmens teisę, gali būti taikomas kiekvienas atskirai arba taikomi keli teisių gynimo būdai: prašoma paneigti tikrovės neatitinkančius duomenis ir priteisti turinės ir (ar) neturinės žalos atlyginimą arba pripažinti paskleistus duomenis neatitinkančiais tikrovės ir priteisti žalos atlyginimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. rugpjūčio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-340/2011).
66. Nagrinėjamą atvejų ieškova pasirinko reikalauti pripažinti paskleistus duomenis neatitinkančiais tikrovės ir žeminančiais jo garbę ir orumą bei priteisti neturinės žalos atlyginimą. Pirmosios instancijos teismas tenkino abu šiuos ieškovo reikalavimus, o apeliacinės instancijos teismas ieškinį atmėtė.
67. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad nagrinėjamą atvejų, atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, yra pagrindas tenkinti ieškovo reikalavimą pripažinti paskleistus duomenis neatitinkančiais tikrovės, tačiau reikalavimus atlygti neturinę žalą šiuo atveju yra nepagrįstas.
68. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad bylose dėl asmens garbės ir orumo gynimo neturinės žalos dydis nustatomas pagal [CK 6.250 straipsnį](#) 1 dalyje įtvirtintais taisyklės, taip pat atsižvelgiant į nagrinėjamos bylos aplinkybes: paskleidžt žinių pobūdį, apimtį, žinių paplitimą, jų vertinimą ir svarbą visuomenėje, nukentėjusiojo požiūrį ir reakciją į paskleidžtas žinias, paskleidusiojo tikslas, kaltės laipsnį ir jo elgesį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-441-403/2017](#), 27 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika). Svarbiausiu atlyginimo asmens garbės ir orumo gynimo būdu laikytinas garbės ir orumo žeminančių, tikrovės neatitinkančių žinių paneigimas, o neturinės žalos dydis negali turėti dominuojančio vaidmens; priteisiama neturinė žala gali būti minimali ar artima minimaliai, net ir tuo atveju, kai pažeidimai gana skaudūs; akcentuojant, kad viešasis asmuo, būdamas labiau pastebimas, turi galimybę pasisakyti viešai, gali pats ir per visuomenės informavimo priemones paneigti paskelbtas žinias (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. rugsėjo 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-394-684/2016](#), 55 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
69. Nagrinėjamoje byloje ieškova neturinę žalą įrodinėjo teigdamas, kad buvo padaryta neatitaisoma žala jo reputacijai, tačiau byloje nustatyta, kad po ginčo teiginio paviešinimo STT pateiktus duomenis apie ieškovą jis buvo pripažintas tinkamu toliau eiti pareigas, apie tai buvo ir viešai paskelbta per visuomenės informavimo priemones. Ieškovo argumentai, kad jam tenka nuolat aiškintis artimesiems ir kolegoms dėl savo sąžiningumą, nesudaro pagrindo tenkinti reikalavimą dėl neturinės žalos atlyginimo. Byloje nenustatyta, kad ieškovi sukelti pažeidimai būtų buvę skaudūs ir būtų pakenkę jo profesinei karjerai, be to, kaip minėta pirmiau, pati atsakovė, veikdama per kitas institucijas, patvirtino, kad ieškovas yra tinkamas eiti pareigas, taigi yra nepriešingos reputacijos. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija nusprendžia, kad pripažinimas, jog atsakovės paskleistas teiginys apie ieškovą neatitinka tikrovės ir žemina jo garbę bei orumą, yra pakankama satisfakcija, atlyginanti ir jo patirtą neturinę žalą.
70. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias asmens garbės ir orumo gynimą, todėl skundžiama nutartis yra naikinama. Pirmosios instancijos teismas, tinkamai nustatęs sąlygas taikyti [CK 2.24 straipsnį](#), nepagrįstai ieškovi priteisė ir neturinės žalos atlyginimą, todėl pakiekama galioti dalis pirmosios instancijos teismo sprendimo, naikinantį dalį dėl neturinės žalos atlyginimo ir priimanį naują sprendimą ieškino reikalavimą dėl neturinės žalos atlyginimo atmesti.

Dėl apeliacinės instancijos teismo sprendimo motyvavimo ir įsaptintos medžiagos rinkimo

71. [CPK 270 straipsnio](#), reglamentuojančio reikalavimus sprendimo turiniui, 4 dalyje nustatyta, jog motyvuojamojoje sprendimo dalyje glausta forma turi būti nurodoma: teismo nustatytos bylos aplinkybės; įrodymų, kuriais grindžiamos teismo išados, vertinimas; argumentai, dėl kurių teismas atmetė kuriuos nors įrodymus; įstatymai ir kiti teisės aktai, kuriais teismas vadovavosi, bei kiti teisiniai argumentai. [CPK 331 straipsnio](#) 4 dalyje įtvirtinta, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimo (nutarties) motyvuojamojoje dalyje glausta forma turi būti išdėstyti teismo nustatytos bylos aplinkybės, įrodymai, kuriais grindžiamos teismo išados, argumentai, dėl kurių teismas atmėtė kuriuos nors įrodymus, taip pat įstatymai ir kiti teisės aktai bei teisiniai argumentai, kuriais teismas vadovavosi darydamas išvadas.
72. Teismo sprendimo motyvavimo svarbą yra pabrėžęs EŽTT, nurodydamas, kad Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis nacionalinius teismus įpareigoja išsamiai iširti šalių pateiktus paaiškinimus, argumentus ir įrodymus, nedarant poveikio jų reikšmės vertinimui; teismų sprendimuose turėtų būti tinkamai nurodyti motyvai, kuriais jie yra pagrįsti; sprendimo motyvavimas yra būtinas, norint parodyti, kad bylos šalys buvo išklaustos ir teisingumas įvykdytas atititai (2001 m. rugsėjo 27 d. sprendimas byloje *Hirvisaari prieš Suomiją*, peticijos Nr. 49684/99; 2015 m. lapkričio 24 d. sprendimas byloje *Palutis prieš Lietuvą*, peticijos Nr. 34085/09; 2020 m. kovo 19 d. sprendimas byloje *Tamrazyan prieš Armėniją*, peticijos Nr. 42588/10). Jeigu argumentai yra susiję su pagal Konvenciją ar jos protokolus garantuojamomis teisėmis ir laisvėmis, nacionaliniai teismai privalo juos išnagrinėti itin kruopščiai ir rūpestingai (2007 m. birželio 28 d. sprendimas byloje *Wagner ir J.M.W.L. prieš Liuksemburgą*, peticijos Nr. 76240/01; Didžiosios kolegijos 2013 m. vasario 7 d. sprendimas byloje *Fabris prieš Pranciją*, 16574/08, 72 punktas).
73. EŽTT vertinimu, apeliacinės instancijos teismui neatsakant (niekaip nepasiekiant) dėl konkretaus argumentu, kuris reikalauja aiškias ir konkretus atsakymus, suinteresuoti asmenys negali žinoti, ar šis teismas tiesiog nesiginėjo jo argumentu, ar jį atmėtė, ir jeigu atmėtė – tai dėl kokių priežasčių (cituoti sprendimai byloje *Ruiz Torija prieš Ispaniją*, 30 punktas; *Hiro Balani prieš Ispaniją*, 28 punktus). EŽTT praktikoje nurodoma ir tai, kad motyvuotas sprendimas suteikia šalims apskundimo ir sprendimo peržiūrėjimo aukštesnės instancijos teisę galimybę, o žemesnės instancijos teismui nepateikiant konkrečių savo sprendimo motyvų, iš asmens atimama galimybė veiksmingai jį ginčyti (cituoatas sprendimas *Palutis prieš Lietuvą*, 45 punktus).
74. Kasacinis teismo formuojama teismų praktika ta linkme, kad apeliacinės instancijos teismas, tikrindamas pirmosios instancijos teismo sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą, turi pasisakyti dėl apeliacinio skundo argumentų, kurie patenka į bylos nagrinėjimo dalyką, atskleidžiant ginčo esmę ir yra reikšmingi bylos teisiniam rezultatui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 6 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-388-248/2018](#), 36 punktus).
75. Teismas privalo tirti kiekvieną byloje priimtą įrodymą ([CPK](#) 183, 184, 192, 194, 195, 200–203, 209, 210, 217, 220 straipsniai), turi išlaikyti dalyvaujančius byloje asmenis apie to įrodymo sąsajumą, leistinumą, patikimumą ir įrodymą reikšmę ([CPK](#) 186 straipsnis); sprendinė gali remtis tik tais įrodymais, kurie buvo iširti teismo posėdyje ([CPK](#) 263 straipsnio 2 dalis). Rungimosi civiliniame procese principas ([CPK](#) 12 straipsnis) lenkia tai, kad įrodinėjimo pareiga ir pagrindinis vaidmuo įrodinėjant tenka įrodinėjamų aplinkybių nustatymu suinteresuotoms šalims ([CPK](#) 178 straipsnis). Vė delio šio principinė taisyklė nereikšči, kad teismas yra tik pasyvus įrodinėjimo proceso dalyvis, įstatymas įtvirtina teismo galimybę siūlyti šalims teikti papildomus įrodymus, kai jų nepakanka, įstatymu nustatytas atvejis gali įrodymus rinkti savo iniciatyva ([CPK](#) 179 straipsnis). Įrodymų teikimas (prašymas juos priimti) byloje negali būti savivališks, t. y. įrodymus turi paneigti ar patvirtinti turintis reikšmės bylai aplinkybės ([CPK](#) 180 straipsnis). Jeigu įrodymas, atsižvelgiant į byloje surinktų kitų įrodymų visumą, neturi esminės reikšmės sprendžiant dėl išadų teisinę ir jeigu jo pateikimas gali užtikrinti bylos nagrinėjimą, teismas turi teisę atsakyti jį priimti ([CPK](#) 181 straipsnis).
76. Pagal [CPK 177 straipsnio](#) 4 dalį civilinėje byloje paprastai negalima remtis įrodinėjimo priemonėmis, jeigu jų duomenys sudaro valstybės ar tarnybos paslaptį. Tokiomis įrodinėjimo priemonėmis galima remtis tik išslaptintose esančios duomenis. Valstybės ir tarnybos paslaptį įstatymu nustatyta tvarka įslaptinta politinė, karinė, ekonominė, teisėsaugos, mokslo ir technikos informacija, kurios praradimas arba netesetas atskleidimas gali pakenkti valstybės ar jos institucijų interesams arba sudaryti prielaidas netesetam valstybės paslaptį sudarančios informacijos atskleidimui, sukelti pavojų žmonių sveikatai.
77. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad [CPK 177 straipsnio](#) 4 dalies norma nustato įrodinėjimo ribojimą, siejamą ties su įrodymų turiniu. Informacija, sudaranti valstybės arba tarnybos paslaptį, jau pati savaime negali būti įrodymu civilinėje byloje, nepaisant to, kokiame įrodinėjimo priemonėje ji būtų neleidžiami nei šalių ar trečiųjų asmenų paaiškinimai, nei liudytojų parodymai, nei rašytiniai ar daktiniai įrodymai, nei kitos įrodinėjimo priemonės, jeigu jos esanti informacija sudaro valstybės ar tarnybos paslaptį. Teismas, gavęs įrodymus, kuriuose yra duomenų, sudarančių valstybės ar tarnybos paslaptį, taip pat prašymą išreikšiantį tokius įrodymus dėl to, kad šalis negali jų gauti, *ex officio* (pagal pareigas) privalo kreiptis į įslaptintos informacijos rengėją, prašydamas pranešti, ar duomenys nėra išslaptinti. Gavęs patvirtinimą, kad valstybės ar tarnybos paslaptį sudarantys duomenys nėra išslaptinti, taip pat kai nėra galimybės juos išslaptinti, teismas atsako priimti tokius įrodymus bei tenkinti prašymą dėl jų išreikavimo ([CPK](#) 177 straipsnio 4 dalis, Valstybės ir tarnybos paslaptį įstatymas) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-302/2014).

78. Nagrinėjamoje byloje ieškovas teigia, kad apeliacinės instancijos teismas savo iniciatyva rinko įrodymus, gavo iš VSD išplatintą medžiagą ir nors sprendime ir nurodė jos nevertinęs, tačiau su ja susipažino, ir tai galėjo lemti ir vidinį teismo įsitikinimą vertinant kitus byloje esančius įrodymus. Teisėjų kolegija atmeta šiuos argumentus kaip teisiskai nepagrįstus.
79. Byloje nustatyta, kad Panevėžio apygardos Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2020 m. vasario 17 d. nutartimi paskyrė bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka datą ir nurodė, kad, rengiantis bylos nagrinėjimui pastebėta, jog trečiasis asmuo 2019 m. vasario 21 d. raštu Nr.19-2735 Dėl išplatintų dokumentų pateikimo pateikė teismui susipažinti 34 priedus, kurie nurodyti esantys slapti. Iš rašto turinio galima suprasti, jog bylą nagrinėjantis teisėjas su šiais dokumentais susipažino ir juos grąžino VSD. Apeliacinės instancijos teismui minėto rašto priedai nebuvo pateikti, todėl kolegija kol kas niekaip negali įvertinti pirmosios instancijos teismui pateiktos informacijos reikšmės. Nežinoma, ar šie duomenys nustatyta tvarka išplatinti, tad ar jais būtų galima remtis kaip leistiniais įrodymais. Apeliantė Lietuvos Respublika, atstovaujama LR Seimo, prie apeliacinio skundo pridėjo ir prašo prijungti naują įrodymą – BNS agentūros rašytinį informacijos šaltinio neatskleidimo. Dėl šio siūlytina trečiajam asmeniui pateikti kolegijai susipažinimui teiktą medžiagą, informuoti apie jos išplatintumo galimybę. Dėl pasakymo ieškovui siūlytina raštu pasisakyti dėl naujo įrodymo prijungimo galimybės ir, jo prijungimo atveju, teisinės reikšmės ginčo nagrinėjime. VSD 2020 m. vasario 27 d. raštu tik bylą nagrinėjantį teisėjų kolegijai pateikė susipažinti išplatintus dokumentus, kurie, kaip teigia pats VSD, pagrindžia VSD 2018 m. kovo 9 d. rašte nurodytos informacijos apie ieškovą pagrįstumą. Panevėžio apygardos Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susipažinusi su išplatintais dokumentais, 2020 m. kovo 5 d. raštu juos grąžino VSD.
80. Kaip pažymėta pirmiau, pareiga įrodyti, kad paskleista žinia atitinka tiesios kriterijų, tenka ją paskleidusiam asmeniui. Nagrinėjamo atveju atsakovė ir trečiasis asmuo, VSD, nepagrindė paskleistos informacijos leistiniais įrodymais, nes išplatintų dokumentų, kaip neva pagrindžiančių paskleistos žinios apie ieškovą pagrįstumą, pateiktas neatitinka civilinio proceso tikslų. Apeliacinės instancijos teismas susipažinti su pateiktais duomenimis prašė, siekdamas išsiaiškinti, ar šie duomenys yra išplatinti ir ar jie gali turėti reikšmės byloje. Nustatęs, kad šie duomenys nėra išplatinti, teismas jų netyrė ir nevertino. Vientai, kad teisėjų kolegija susipažino su VSD pateiktais dokumentais, nereikia, kad buvo pažeistos įrodinėjimo taisyklės. Nors apeliacinės instancijos teismas ir priėmė priešingą nei pirmosios instancijos teismas sprendimą, tačiau jį grindė byloje leistiniais įrodymais ir jų pagrindu darė savo išvadą. Kasacinio teismo teisėjų kolegija apeliacinės instancijos teismo išvadą pripažino nepagrįstomis dėl netinkamo teisės aiškinimo, tačiau ne dėl to, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė įrodymų vertinimo taisyklės vertindamas byloje neleistinus įrodymus. Atitinkamai ieškovo nurodytos aplinkybės nesudaro pagrindo pripažinti apeliacinės instancijos teismą netinkamai vertinusių byloje surinktus įrodymus ar teismo sprendimą motyvavusių byloje neleistiniais įrodymais.
81. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad, kaip nurodyta šios nutarties 70 punkte, apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias asmens garbės ir orumo gynimą, todėl skundžiamą nutartį yra naikinti, paliekant galioti pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį pripažinti viešojoje erdvėje paskleistą teiginį „VSD duomenimis, 2008 m. MG siekiant įsigyti dalį „Altos“ akcijų, atsirado poreikis turėti „savą žmogų“ Konkurencijos taryboje. Juo tapo dabartinis tarybos narys E. Š.“ neatitinkančiu tikrovės bei žeminančiu ieškovo E. Š., a. k. *duomenys neskelbtini*, garbę ir orumą, kitą pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kuria iš atsakovės Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Lietuvos Respublikos Seimo, ieškovo E. Š., a. k. *duomenys neskelbtini*, naudai priteista 4000 Eur (keturi tūkstančiai eurų) neturtinės žalos atlyginimo, naikinti ir dėl šios dalies priimant naują sprendimą ieškinio dalį dėl neturtinės žalos atlyginimo atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

82. Pagal CPK 93 straipsnio 2 dalį, jeigu ieškinyje patenkintos iš dalies, bylinėjimosi išlaidos priteisiamos ieškovui proporcingai teismo patenkintų reikalavimų daliai, o atsakovui – proporcingai teismo atmestų ieškinio reikalavimų daliai. Pakeičius skundžiamus teismų procesinius sprendimus, byloje persikirstomos šalių bylinėjimosi išlaidos, turėtos pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose, bei paskirstomos bylinėjimosi išlaidos, patirtos kasaciniame procese (CPK 93 straipsnio 1, 3, 5 dalys).
83. Ieškovas patikslintu ieškiniu buvo pareiškęs 2 reikalavimus: pripažinti paskleistus duomenis neatitinkančiais tikrovės ir žeminančiais jo garbę bei orumą ir atlyginti tokių duomenų paskleidimu padarytą neturtinę žalą. Pirmosios instancijos teismas ieškinį tenkino visiškai, apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs atsakovės ir trečiojo asmens apeliacinius skundus, ieškinį atmėtė, o kasacinis teismas, išnagrinėjęs ieškovo kasacinį skundą, tenkino jo dalį ir pripažino atsakovės paskleistus duomenis neatitinkančiais tikrovės ir žeminančiais ieškovo garbę bei orumą. Teisėjų kolegija pažymi, kad tokio pobūdžio bylose, nors CK 2.24 straipsnyje nustatyti asmens garbės ir orumo gynimo būdai yra savarankiški ir kiekvienas jų gali būti taikomas atskirai ar kartu su kitu, turintis ar neturintis žalos atlyginimas galimas tik tuo atveju, jei nustatoma, kad apie asmenį paskleisti duomenys neatitinka tikrovės ir žemina asmens garbę ir orumą. Atsižvelgus į bylos išnagrinėjimo kasacine tvarka rezultatą bylinėjimosi išlaidų paskirstymo aspektu konstatuotina, kad sprendimas byloje priimtas ieškovo naudai, todėl jam iš atsakovės priteistina dalis patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo (CPK 93, 98 straipsniai). Teisėjų kolegija nusprendžia, kad, kasaciniam teismui atmetus ieškovo reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo, jam turėtų būti atlyginama 60 proc. patirtų bylinėjimosi išlaidų.
84. Ieškovas pateikė prašymą atlyginti jam 1876,50 Eur atstovavimo išlaidų pirmosios instancijos teisme ir 165 Eur žyminio mokesčio, taip pat 1815 Eur atstovavimo išlaidų apeliaciniam teisme ir 2343 Eur atstovavimo išlaidų kasaciniam teisme bei 165 Eur žyminio mokesčio, pateikė tai pagrindžiančius dokumentus. Šių bylinėjimosi išlaidų dydis neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1R-77 ir Lietuvos advokatūros advokatų tarybos pirmininko 2015 m. kovo 16 d. raštu Nr. 141 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokatą ar advokato padėjėją teikiamą pagalbą nustatytą maksimalaus dydžio (toliau – Rekomendacijos) (7, 8.2, 8.11, 8.12 punktai). Iš viso šiame procese ieškovas turėjo 6364,50 Eur bylinėjimosi išlaidų. Kaip nurodyta šios nutarties 83 punkte, teisėjų kolegija nusprendžia, kad iš atsakovės ieškovo naudai priteisinas 3818,70 Eur (60 proc.) bylinėjimosi išlaidų atlyginimas.
85. Taip pat pažymėtina, kad atsakovė ir trečiasis asmuo buvo nesumokėję žyminio mokesčio už pateiktus apeliacinius skundus. Apeliacinės instancijos teismui panaikinus pirmosios instancijos teismo sprendimą ir atmetus ieškinį, šias išlaidas valstybė buvo įpareigota atlyginti ieškovams. Tenkinusi dalį kasacinio skundo, teisėjų kolegija nusprendžia, kad iš ieškovo valstybės naudai priteistina 132 Eur žyminio mokesčio (40 proc.), kurį turėjo sumokėti atsakovė ir trečiasis asmuo, ir po 99 Eur valstybės naudai žyminio mokesčio, kuris turėjo būti sumokėtas už apeliacinius skundus, priteistina iš atsakovės Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Lietuvos Respublikos Seimo, ir trečiojo asmens Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentu.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 3, 4 punktais, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panevėžio apygardos teismo, veikiančio Vilniaus apygardos teismo vardu, Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. kovo 31 d. sprendimą panaikinti ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. kovo 15 d. sprendimo dalį pripažinti viešojoje erdvėje paskleistą teiginį „VSD duomenimis, 2008 m. MG siekiant įsigyti dalį „Altos“ akcijų, atsirado poreikis turėti „savą žmogų“ Konkurencijos taryboje. Juo tapo dabartinis tarybos narys E. Š.“ neatitinkančiu tikrovės bei žeminančiu ieškovo E. Š. (a. k. *duomenys neskelbtini*) garbę ir orumą.

Panaikinti kitą Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. kovo 15 d. sprendimo dalį, kuria iš atsakovės Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Lietuvos Respublikos Seimo, ieškovo E. Š. (a. k. *duomenys neskelbtini*) naudai priteista 4000 (keturi tūkstančiai) Eur neturtinės žalos atlyginimo, ir dėl šios dalies priimti naują sprendimą – ieškinio dalį dėl neturtinės žalos atlyginimo atmesti.

Priteisti ieškovui E. Š. (a. k. *duomenys neskelbtini*) iš atsakovės Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Lietuvos Respublikos Seimo, 3818,70 Eur (tris tūkstančius aštuonis šimtus aštuoniolika Eur 70 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų pirmosios, apeliacinės instancijos ir kasacinio teismuose, atlyginimo.

Priteisti iš ieškovo E. Š. (a. k. *duomenys neskelbtini*) valstybės naudai 132 Eur (vieną šimtą trisdešimt du Eur) žyminio mokesčio, kurį turėjo sumokėti atsakovė Lietuvos Respublika, atstovaujama Lietuvos Respublikos Seimo, ir trečiasis asmuo Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas už apeliacinius skundus.

Priteisti iš atsakovės Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Lietuvos Respublikos Seimo, ir trečiojo asmens Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentu valstybės naudai po 99 (devyniasdešimt devynis) Eur žyminio mokesčio, kurį turėjo sumokėti atsakovė Lietuvos Respublika, atstovaujama Lietuvos Respublikos Seimo, ir trečiasis asmuo Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas už apeliacinius skundus.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Birutė Janavičiūtė

Donatas Šernas

Algirdas Taminskas